

315½. II. 17.

Käsikirja

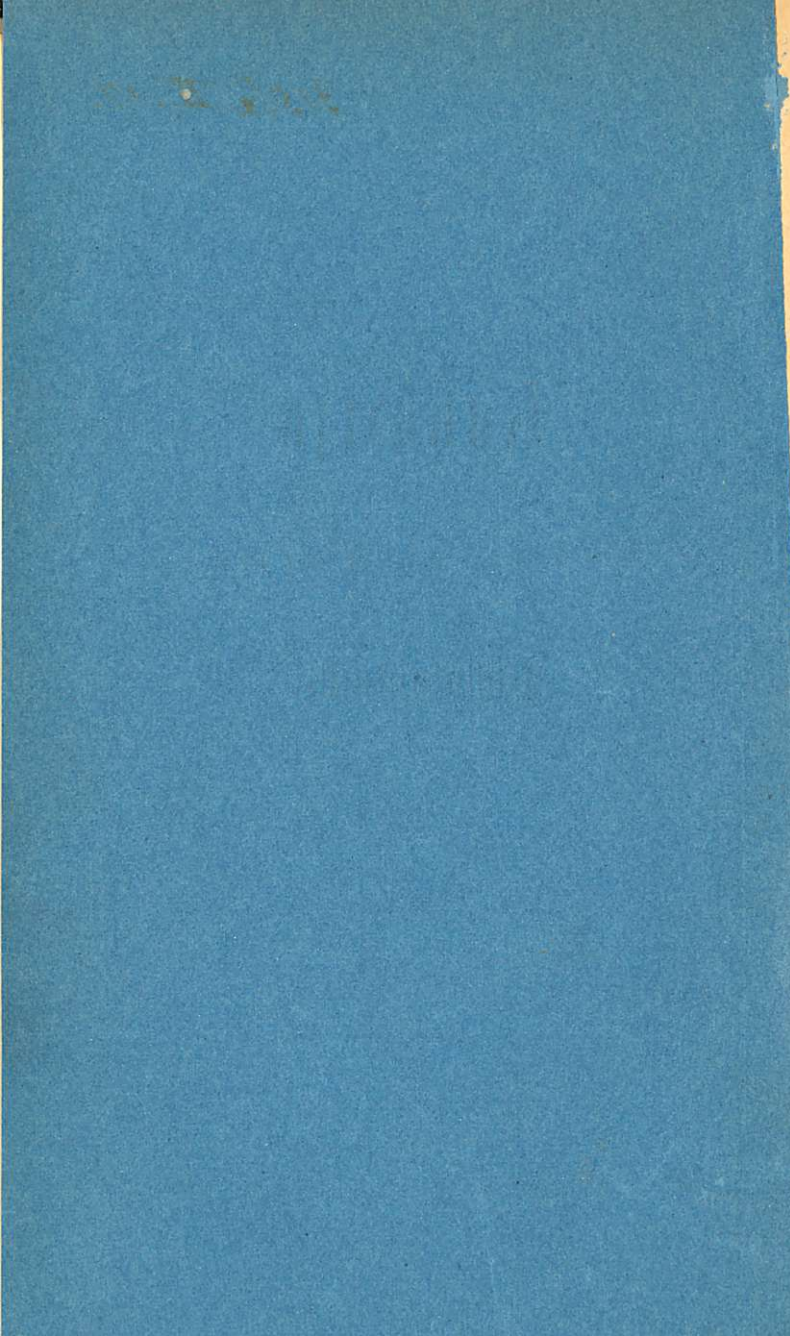
Maaseurakuntiemme

Pyhäkouluille.

Joensuu,

Joensuun kirjapaino-yhtiön kirjapainossa 1889.

Käsikirja

Maaseurakuntiemme
Pyhäkouluille.

Kirjoitti

Gero Hyvärinen

Pitäjään-apulainen.

Toensuusa,

Toensuun kirjapaino-yhtiön kirjapainossa 1889.

Lukijalle.

Uli-Karjalan prowestifunnan kontrahhtifoukksesja heinäkuun 11 päivänä w. 1888 päätettiin valmistettawakki lyhykäinen, maaoloihin jowitettu käsikirja seurakuntiemme pyhäkouluille. Sen johdosta ilmaantuu nyt tämä kirjauen walittujen tarkastusmiesten forjaamana ja uuden, joulukuun 20 päivänä w. 1888 pidetyn kontrahhtifoukksen hyväksymänä.

Teijä.

I.

Pyhäkoulun tarkoitus.

Pyhäkoululla Suomenmaassa on kaksi tarkoitusta. Pyhäkoulu on nimittäin

ensiksi **lasten hartaushetki** ja toiseksi **lasten lukutaidon parantaja ja ympäri vuoden wireillä pitäjä.**

Koti on jokaisen lapsen oikea kirkko. Isän ja äidin kunnioittaminen on lapsen jumalanpalvelusta. Kotituwan tekeminen rauhalliseksi ja rakkaudesta lämpimäksi perheen, mutta ennen kaikkea Herran asuinsijaksi on aina isän ja äidin pyhä ja kallis welvollisuus. Lasten ja nuorison kaswattamisella Herran pelkoon, niin kuin he Herran Jesuksen opetuslapsia owatkin aina pyhästä kasteesta asti sekä opettamisella pitämään kaikki, mitä Herra Jesus on käskenyt, tekewät isä ja äiti tupansa Herran asuinsijaksi s. o. kirkoksi. Siinä on vanhempien itsensä hywä olla. Siinä myös lapset palwelewat Jumalaa ja kunnioittawat isää ja äitiä.

Kotikaswatusta ja kotiopetusta ei pyhäkoulu tahdo millään tavalla heikontaa eikä laimentaa, wielä wähemmin poistaa, waan päin wastoin wirkistää ja wointinsa mukaan auttaa.

Pyhäkoulu on siis kodin apumies.

Ja kodit kaipaawat itsellensä apumiehiä.

Kotihartaus on aivan tafapajulla, useammassa perheessä tuiki tuntematon. Lasten opetus niissä on ollut pääasiallisesti kirjan koneellista sisä- ja ulkolukua.

Näiden waillinaisuuksien ja puutteiden poistamiseksi on pyhäkoulun apu warsin tärkeä. Mutta waikka kotihar-

taus ja kotiopetus olisivat niinkin hyvällä kannalla, ett'ei parempaa voi toivoa, on pyhäkoulu kristittyjen lasten yhteisenä hartaushetkenä tarpeellinen.

Kun warsinin maaseurakunnissamme alkaa jo olla jokaisessa pyhäkouluja ja ennen pitkää joka ainoaan toivotaan perustettavan, annetaan tämä yksinkertainen käsikirja oppaaksi niille, jotka kylä- ja kinkerikunnissaan pyhäkoulunopettajiksi walitaan ja toivotetaan heille kaikille sekä heidän kouluillensä, rakkaille Suomen lapsille, meidän Herramme Jesuksen Kristuksen armoa, Jumalan rakkautta ja Pyhän Hengen osallisuutta.

II.

Ueuvo pyhäkoulunpitoon.

Pyhäkoulu pidettäköön säännöllisesti joka toinen pyhä ympäri vuoden. Joka pyhä ei ole hyvä pitää sen tähden, että lapset saisivat vanhempiensa kanssa joko kotona tai seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa palwella Herraa. Kumminkin tehdaspaikeissa ja kirkonkylissä on sitä sowelias pitää jokain pyhä.

Koulua pitäessä määrätään seuraavaksi kerraksi paikka ja tarkalleen aika, johon ja jolloin opettaja ja oppilaat kokoontuvat. Kyläkunnissa, jotka owat yli peninkulman kirkolta, alotettakoon koulu noin kello 10 e. p. p., waan kirkkoa peninkulman matkaa lähemmissä kylissä noin kello 2 j. p. p.

Opettajia tulee joka koulussa olla kaksi tahi kolme, waan ei neljää useampaa. Jos on useampia kuin kaksi, sopikoot wuoroistansa.

Pyhäkoulu pidetään wuorotellen itsekusjakin kinkerikunnan tahi koulupiirin talossa tai asunnossa, jossa waan on tilawa tupa tai muu sopiwa huone. Säännälle on lasten mukana tai muuten lähetettävä edeltä päin sana, että hän tietää hankkia istuimia, penkkejä tahi lautoja walmiiksi pai-

koilleen, jott'ei niitä itse pyhäpäivänä tarwitse etsiskellä ja aikaa wiiwyttää.

Pyhäkoulunpito-aikana pitää tuwasja kaikkien oleman hiljaa. Tupakoimisen, omessa edes takaisin ilman aikojaan kulkemisen ja kowaaänisen samoin kuin supisewankin painapidon kieltäköön opettaja ujoitelematta, waan soweliailla sanoilla, kyläläisiltään; sillä tuwan pitää olla koulun aikana kokonaan rauhoitetun ja semmoista, joka suurempaa häiriötä pyhäkoulutuwassa tekee, rankaisee maallinen lakikin.

Itse koulunpito alkaa näin:

Opettaja istuuntuu pöydän päähän ja luettelee pyhäkoululistastaan jokaisen lapsen nimen. Ell'ei siinä ole, niin hän kirjoittaa. Koulun tulleen lapsen nimen kohdalle wedetään sarekkeesen suora wiiva merkiksi, että hän on sillä kertaa ollut koulussa ja asetetaan hän paikalleen istumaan, pojat eri penkille, tytöt eri penkille ja ainoastaan aapiista lukewat lapset kokonaan eri osastoksi, eri paikalleen.

Kaikki nimet luetetua, merkittyä ja lasten järjestyseenä istumaan asetuttua, pidetään pyhäkoulun alkurukous, jota warten

lauluntaitawa opettaja lausuu selwällä äänellä sen wälttämättömästi jo koulussa ennen ulkoa luetun wirren numeron ja ne k a k si eli korkeintaan k o l m e wärsyä, jotka rukouksen aluksi weisataan. Lapset etsiwät wirren wirsikirjastansa, joka, samoin kuin katekismus ja piplianhistoria, heillä tulee olla joka kerta muassa ja sen heistä ei wielä itse löydy, hänelle etsii opettaja tai joku muu wauraampi lapsi sanotun paikan. Kun wirsi on kaikilla etsittyä, nousee koko pyhäkoulu seisolleen, weisaa sanotut wärsyht ja

joko sama tahi toinen opettaja kaikkien joko langettua polwilleen tahi seisooessa pitää rukouksen näin:

Kolmeyhtheisen Jumalamme
Isän, Pojan ja Pyhän nimesseä
rukoukkaamme!

Sinun pyhäpäiwäsi, Herra meidän Jumalamme,

on nyt käsisä. Me, Sinun köyhät, taitamattomat lapset, tulemme Herran Jesuksen neuvosta ja nimesä nyt eteesi ja rukoulemme Sinua: opeta meitä oikein pyhittämään tämä päivä. Ja kun se pyhitetty ainoastaan rukouksella ja Sinun sana wiljelyllä, niin anna meille nyt rukouksen henki, että sydämmemme oppisi aina Sinun kanssasi seurustelemaan. Anna myös meille wafawa tahto, halulla oppimaan pyhää sanaasi; teroita ymmärryksemme käsittämään, mitä meille tässä pyhäkoulussa neuvotaan. Warjele myös meitä kaikesta pahasta käytkökestä, niin että wanhemmamme ja opettajamme saawat meistä itsekustakin syhtä iloon ja hywään mieleen, eikä murheeseen ja huokauksiin. Kuule meitä, Kristuksen tähden

Isä meidän, joka olet taiwaisja. Pyhitetty olkoon Sinun nimesi. Yhessätköön Sinun waltakuntasi. Tapahutukoon Sinun tahtosi niin maassja kuin taiwaassja. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin antteeksi, annamme meidän welwollisillemme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä Sinun on waltakunta ja woima ja kunnia, iankaikkisesti. —

Anna Isä armostasi

Lohduttaja laupias

Mitä lapses anoopi!

Pyhä Henki armias

Jesus meille woimallasi

Rukouksem' nöyrän kuulloon

Tule aina turwaksi!

Amen ja se tapahtukoon!

Tässä olewan suorasanaisen rukouksen sijaan sopii sitte seuraawina kertoina lukea joku (tietysti aina pyhänänsä waan yksi) tämän käsitirjan 15—20 sivuilla painetuista alkurukouksista. Ja parasta on, että opettaja lukee juuri näin ne uotun rukouksen eikä jostakusta muusta, esim. Rittmeijerin, Arndtin, Boisenin, Wallinin y. m. rukouskirjoista sen tähden, etteivät ne ole aijotut lapsille ja sopivat siis yhtä wahan pyhäkoulussa käytettäväiksi,

kuin isän eli äidin iso kirkkoturkki seitsemänvuotiaan Paavon
tahi Piisan hartioille.

Kun sitä paitti yksi sadasta tykenee w a p a a s t i kun-
nollista lasten rukousta pitämään, lienee parasta, jättää
se koettelematta siksi, kunnes on parikymmentä vuotta ollut
pyhäkoulun opettajana ja wakaantunut kaikkiin puolin tietä-
mään, mikä lapsen ja nuorison rukouksena on sopivaa lausua.

Rukouksen päätyttyä istuvat kaikki hiljaa paikoillaan,
awaawat wirsikirjoistansa käsillä olewan pyhäpäivän kohdan,
joka heillä muuten tulee olla jo merkkiin pantu, ja pyhäkou-
lun opettaja sanoo:

Tänä päivänä on meillä, rakkaat lapset ja
kyläläiset, (se ja se) sunnuntai, (juhla, rukouspäivä).
Se ewankeliumi eli puolipäivä-saarnan teksti,
jota kaikki uskonveljemme ja -sisaremmme Suo-
menmaassa tänään tutkivat, on otettu Pyhästä
Raamatusta, Mateuksen, (Markuksen, Luukkaan,
Johannuksen) ewankeliumin, profeetta Jesaijaan en-
nustuskirjan j. n. e. . . . luvusta ja painettu
meidän wirsikirjaamme. Nouskaamme nyt yhtei-
sellä äänellä sitä lukemaan. Se kuuluu näin:

Nyt luetaan päivän ewankeliumi alusta loppuun asti
sitte, että opettaja lukee sen harvaan selwällä äänellä, merk-
kien mukaan ja pyhäkoululapset hynnä muu kokoontunut ky-
länwäki lukevat kirjoistansa myöskin sen yhteen ääneen, yhtä
harvaan ja merkkien mukaan, se on, kuorossa. Tämän
tehtyä istuunnutaan ja opettaja jatkaa:

Tätä ewankeliumia tutkitaan kirkkossamme,
seurakuntamme julkisessa jumalanpalveluksessa.
Meikin tässä pyhäkoulussa tahdomme sitä tutkia.
Ja kuulkaamme ensiksi, miten tämä postilla sen
selittää.

Opettaja lukee sitte saarnan postillasta. Waan kun useammassa pyhäkoulussa ei vielä ole sopivaa saarnafirjaa, käytettäväön etenkin C. D. Bergin Lasten ja nuorukaisien postillaa, Borgin Lasten postillaa, Steinhoferin Saarnafirjaa, Kantasalmen Bergin postillaa, Luteruksen lyhenetettyä postillaa tahi jotakin muuta lyhyttä saarnafirjaa. Pitäntensä tähden ovat tässä aiwan sopimattomia Wegeliuksen postilla, Luteruksen juuri kirkkopostilla ja huonepostillakin, Björkwistin postilla, Mohrborgin postilla y. m., jotka muutoin kotihartaudessa ovat erittäin sopivia käyttää.

Saarnan luettua sanoo opettaja lapsille:

Nyt, lapset, tahdomme vielä tarkastaa läpi ewankeliumin ja nähdä, mitä se sanoo erittäin Teille, pienille ja nuorille Jeesuksen opetuslapsille. Kysyn siis:

Mikä pyhä meillä tänään on?

Oikean vastauksen saatua, kysytään:

Mistä kirjasta on tämän pyhäpäivän ewankeliumi otettu?

Vastauksen: „Pyhästä Raamatusta“ kuultua, jatketaan:

Mistä paikasta Pyhää Raamattua tämä ewankeliumi on?

Tähänkin saatua oikea vastaus, annetaan itselukunakin pyhänä jonkun selwälukuisen lapsen etsiä Pyhästä Raamatusta, jonka tulee aina olla pöydällä, mainittu paikka, ja sitte kun on muistutettu:

Katsokaa nyt tarkoin kirjoihinne!

lukea se selwällä äänellä. Loppuun luettua huomautetaan lapsille:

Maemme nyt tästä, lapset, että ewankeliumi on otettu Pyhästä Raamatusta. Hän nimittäin luki sen siitä ja wirsikirjoisiamme oliwat lauseet samanlaisia.

Nyt alkaa ewankeliumin läpikäyminen wärssy wärssyhtä. Lapset saakoot istua paikoillaan. Opettaja mainitsee waan nimen ja nimitetty lukee yhden wärssyn. Muut eiwät saa wastata kuin se, jolta on kysyhty. Opettaja kysellee sitte yksinkertaisesti ja lyhyesti luetun wärssyn sanalista hymmärryhtä ja jatkaa näin, aina wärssyn luettamalla ja sen sanahymmärryhtä kysellemällä ewankeliumin loppuun asti. Kysellemisen ohjeena on 1:sen vuosikerran teksteissä hywä käyttää Flyborgin Pastenpostillaa, kellä waan se on.

Loppuun päästyä sanoo opettaja lyhykäisesti lapsille seuraawaan tapaan:

Näin siis, rakkaat lapset, olemme ensin kuulleet saarnan ja nyt käyneet läpi päivän pyhän ewankeliumin. Se on meille opettanut opettaja lausuu muutamia lauseita neuvoiksi, kehoituksiksi eli waroituksiksi lapsille, mutta wain noin 5 minuutin ajan eikä suinkaan saa mennä pitkiin ja laajoihin puheisiin vanhemman rahwaan tähden ja hywäksi, joka on kuuntelemassa; sillä pyhäkoulu, se on muistettava, on lapsia, ripillä-käymätöntä nuorta lapsi wä k e ä warten ja luetusta saarnasta oli vanhemman wäen tilaisuus kuulla neuvoja itselleen. Jos kysellemisen ohjeena käytettiin Flyborgin Pastenpostillaa, on siinä tässä tarfoitettu loppusowitus.

Lopuksi sanoo opettaja:

Ja nyt lopetamme pyhäkoulumme jumalanpalvelus-osan, nousten seisolle ja yhtyen sydäminemme seuraawaan rukoukseen:

Opettaja lukee, muut seisowat hiljaa, wirsikirjasta ewankeliumin jäljestä. seuraawan rukouksen, jonka jälkeen weisataan, näin seisolla ollen, ulkomuistista yksi wirren-wärssy, jonka opettaja alkaa, sanottuansa:

weisataan wärssy: Sun haltuus rakas Isäni
tahi Herraa hywää kiittäkää

tahi Anna Isä armostasi

tahi joku muu sowelias wärssy.

Näin on jumalanpalvelus-osa, joka älköön kestäkö yli tunnin, lopussa ja lapset päästetään ulos 10 minuutin ajaksi.

Tupaan tultua alkaa pyhäkouluun toinen pääosa, nimittäin sen opetus-osa. Nyt jakaantuivat lapset niin, että aapisen lukijat tulevat istumaan kokonaan eri puolella tupaa alaosa-stona ja wauraammat lapset entijällä paikoillaan pöydän ympärillä yläosa-stona. Opetus-osa on 2 opetustuntia. Niinä lukee alaosa-sto piplianhistoriaa ja aapiesta; yläosa-sto taas piplianhistoriaa ja katekismusta sekä molemmat osastot yhteisesti laula. Toinen opettaja menee opettamaan aapislapsia, toinen wauraampia.

Aapislapsia opetetaan näin:

Opettajan, jonka itsensä tulee kotona niin hyvin valmistauttua, ett'ei hän tarvitse kirjaa ensinkään kädessään, kertoo omin sanoinsa lapsille itsekullakin kerralla

piplianhistoriasta

lyhyen kertomuksen, noudattaen siinä sitä periajatusta, että ferrottawa asia vastaa jotenkin kirkkokuuden järjestyksen eli vuoden-aikaan, mutta on samalla lapsen huomärrettävä. Siis, kun koulu sattuu pidettäväksi adwenti- ja jouluaikana, ferrotaan lapsille yhtenä sunnuntaina

Jesuksen syntyminen;

toisena Tietäjät itäijeltä maalta;

kolmantena Jeesus 12 wuotisena j. n. e. seuraawina kertoina

Jesuksen kaste;

Häät Kanaassa;

Jeesus nukkuu haahdesa;

Nainin lesken poika;

Sairas Betesdan lammikolla;

Jeesus ruokkii 5,000 miestä;

Jeesus siunaa lapsia.

Paaston-aikana

Jesús ratfästaa Jerufalemiin ;
Pääsiäis-ateria ja Ehtoollifen aſettaminen ;
Jesuksen kärſiminen Getſemaneſſa ;
Jesuksen kiinniottaminen ;
Jesús ylimmäifen papin ja raadin edeſſä ;
Jesús Pilatuksen ja Herodekſen edeſſä ;
Jesuksen riſtiinnaulitſeminen ja kuolema ;
Jesuksen hautaaminen.

Pääſiäifen-aikana

Jesuksen ylösnouſeminen ja enſimmäiſet ilmestykſet ;
Jesús ilmaantuu 2 opetuslapſelle Emauksen tiellä ;
Jesús ilmaantuu muille opetuslapſille.

Helatuorſtain ſeudusſa

Kriſtuksen taiwaafen aſtuminen.

Sitte helluntaista adventtiin menneſſä, ſewään, ſeſän
ja ſyſſyn kulueſſa

Luominen ;

Paratiifi ja enſimmäinen ihmispari ;

Syntiin lankeemus ;

Rain ja Napeli ;

Wedenpaiſumus ;

Napraham ;

Joofepin myhminen ;

Joofepin palvelus ja wankeus ;

Joofepin ylentäminen ;

Saakoppi muuttaa Eghptiin ;

Moofes ;

Eeli ja Samuel ;

Daawid paimenena ja Goljat ;

Proſeetta Elija ;

Daniel ;

Kolme mieſtä tuliſeſſa pätiſſä.

Kertominen pienille lapſille tapahtuu ſiten, että opet-
taja kotonaan lufee piplianhistoriaſta tarfoin kerrotun

kohdan, tärkeimmät Raamatunlausheet ulkoa ja sitte koulussa kertoo sen lapsille ymmärrettävällä tavalla, lausuen tärkeimmät Raamatunlausheet selvään ja harvaan niin, kuin ne ovat kirjassa. Kertomusta ei saa wenyttää pitkäksi, waan pitää sen olla lyhempikin kuin piplianhistoriasa.

Kertomus uusitaan sitte samoilla sanoilla toisen kerran ja sen jälkeen kysellään lapsilta yksinkertaisessi sen sisältö. Sanat, joita lapset eivät sano ymmärtävänsä, selitetään.

Sen jälkeen opettaja kertoo saman vielä kolmannen kerran ja antaa sitte jonkun lapsen koetella tehdä samalla tavalla, auttaen häntä kysymyksillä eteen päin. Tällä tapaa opetetaan piplianhistoriaa alaosastolle pyhäkoulussa.

Tätä piplianhistorian kertomista pidetään ensimmäisen opetus-tunnin aikana, mutta siitä jää aikaa vielä tauuusenkin eli

luonon opetukseen,

jossa pyhäkoulun-opettajat ottafoot tarvan waarin, että kirjaimet lausutaan oikein, lyhyesti, tauut äännetään oikealla äännekorolla ja muutoin otetaan huomioon kaikki ne neuwot, jotka ovat „Suomen Lasten Kuwa-aapisen“ (painettu Joensuuussa w. 1889 ja maksaa 25 penniä) alussa.

Alaosastolla ei pidetä ulkoläpkyä, mutta aapisesta on lapsilla kumminkin kotona valmistettawana joku kohta tauuusen eli lukuharjoituksia, edistymisenjä mukaan.

Yläosaston luettajakksi jääpi toinen opettaja. Ensimmäisellä opetustunnilla luetaan siinä piplianhistoriaa ja katekismusta. Läpkyjen lyhyt kuulustelu ja kysely kestäävön yhteisesti noin tunnin ajan.

Ensin on piplianhistoria. Lasten annetaan kertoa läpkyä olleet kertomukset. Kirjan sanoilla ei waadita aiwan joka kohta, ainoastaan Raamatunlausheet. Kun kertomus aina on ferrotettu, kysilee opettaja lyhyesti sen yleisistä,

Sitte tulee katekismus. Käsky luetaan ulkoa useammalla. Sen tehtyä kysellään lyhykäisesti käskyn sanamäärästä.

Molemmat osastot päästetään taas ulos 10 minuuttiksi.

Toinen opetustunti, joka tämän perästä alkaa, on osaksi lukua, osaksi laulua.

Alaosasto jatkaa tawausharjoituksia oman opettajansa johdolla lauluharjoitukseen asti.

Yläosastolle antaa opettaja käskyt seuraavaksi kerraksi. Ja on käskyjen määrä:

1 kertomus Wanhasta ja 1 kertomus Uudesta Testamentista kerrakseen piplianhistoriasa.

Katekismuksesta; 2 käskyä kerrallaan, jonka ohessa ne lapset, joilla on kinkerikäskynä jo selityksiäkin, lukevat pienen katekismuksen käskykohdan selityksistäkin; 1 uskonkappale; 2 rukousta; 2 kysymystä kasteessa; 2 kysymystä ripissä; 2 kysymystä alttarin sakramentissa aina kerrallaan.

Käskyjen anto tapahtuu niin, että opettaja luettaa lapsilla kaiken sen sekä piplianhistoriasta että katekismuksesta, mitä heidän ensi kerraksi tulee lukea. Tässä lukemisessa otetaan sangen tarkka waari selwästä, s u j u w a s t a s u o r a a n l u w u s t a m e r k k i e n m u k a a n. Kun katekismuksesta käskynkohdta luetaan, niin koetetaan siinä mitä huolellisimmin poistaa ne wirheellisyydet, joita sen lukemisessa walitettawasti vielä on, niin kuin esim. 3 käskyssä „ett'emme saarnaa;“ 3 rukouksessa „hänen waltafunnassansa;“ alttarin sakramentissa „tietä teidän;“ huoneen taulussa „riihä tappaman;“ 2 käskyn selityksessä „joka rukoilee Jumalan sanaa“ j. n. e. Muutoin, kun outo sana tulee esiin, selitetään se lyhyesti.

Tässä menee korkeintaan 20 minuuttia, jolla ajalla ennättää, paitsi merkkienmukaista s u j u w a a s u o r a a n l u w u a, harjoittaa vielä tawaustakin sekä yksittäisesti että yhteisesti, jos sen näkee tarpeelliseksi.

Loppuosassa tätä toista opetustuntia, jolloin ala- ja yläosasto ovat yhdessä, neuwotaan

L a u l u a.

Opettaja luettaa ensin ne pari wärssyä, jotka ovat wirsikirjasta läksynä, ja lyyhyt ne suorasanaisinaakin, että jokainen ymmärtää niiden sisällön. Koko koulu seisoo. Laulua harjoitetaan siten, että opettaja laulaa ensin wärssyn yksinään ja sitte oppilasten kanssa yksi, kunnes he osaavat sen itseksensä weisata.

Lauluharjoituksen lopetettua annetaan seuraawaksi kerraksi wirsikirjasta uusi läksy, joka käydään läpi ja valmistetaan lyhyesti. Kun se on tehty, lopetetaan koulunpito, weisaamalla harjoitelluista wirsistä 3 wärssyä ja pitämällä loppurukous (seuraawina kertoina vaihetetaan joku siwulle 15--20 painetuista alla olewan sijaan) seuraawalla tawalla.

Opettaja sanoo:

**Ja nyt rakkaat lapset, koulumme loppussa
Kiittäkäämme ja rukoilkaamme!**

Kiitos olkoon Sinulle, rakas taiwaallinen Isämme, kaikesta siitä hyvästä, jota nyt olet tahtonut meidän sieluillemme osottaa. Sinun suomastasi on pidetty pyhäkoulu, jossa meille on julistettu pyhää sanaa, jossa on ollut taaskin tilaisuus oppia hyvää. O jospa sydämmemme olisivat oikein awonaiset, niin että tämäkin pyhä saisi olla meille siunaukseksi. Mutta meidän täytyy tunnustaa Sinulle, Herra, että huikentelewainen on vielä sydämmemme. Helppoesti se kehoittuu pahuuteen ja on niin tehnyt näinäkin hetkinä. Anna kuitenkin, o armollinen Isä, Herran Jesuksen tähden anteeksi kaikki ja palauta meidät kuuliaisiksi lapsiksesi, niin että yhä mieluummin palwelemme Sinua ja tottelemme vanhempiamme ja holhoojiamme täällä sekä sitte Herran Jesuksen tähden pääsemme oikeaan, iankaikkiseen kotiimme taiwaisja. Siune auta meitä kaikkia.

Ja wihdoin päätöksiksi

Herra siunatkoon meitä ja warjelkoon meitä. Herra walistakoon kaswonja meidän päällemme ja olkoon meille armollinen. Herra kääntäköön kaswonja meidän puoleemme ja antakoon meille iankaikkijen rauhan. Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

III.

Rukoukſia.

Pyhäkoulun alussa.

1.

Sinä, Herra Jeesus Kristus, meidän paras ystävämme, olet sanonut: sallikaa lasten tulla minuun tyköni, älkääkää kieltäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta. Me tulemme nyt Sinun tykösi tällä yhteisellä, nöyrällä rukouksella. Ja kun Sinä tulet meidän tykömme pyhässä sanassasi, niin awaa nyt, Herra Jeesus, sydämmemme sanalle, että Sinä sen kautta pääsijit tässäkin koulussa meissä vaikuttamaan. Sitä me enin tarwitsemme. Sillä me olemme monta kertaa olleet kotonamme kowakorwaisia, tottelemattomia, wihaisia ja muutenkin pahoja. Näin olemme wihoitaneet taiwaallisen Isän ja rakkaat wanhemmamme. O Herra Jeesus, anna anteeksi meille kaikille pahuutemme. Muuta sydämmemme ja warjele meitä, ett'emme tässä pyhäkoulussa eimmekä kotonamme mitään pahaa tekisi. Anna armoa, että olisimme aina kuuliaisia, hiljaisia, ystävällisiä ja nöyriä. Niin — Herra Jeesus, siunaa koulunkäyntimme meille kaikille, opettajille ja opetettawille, wanhemmille ja lapsille ijäti kestäväksi hyödyksi.

Isä meidän, joka olet j. n. e.

2.

Sinua, pyhä Herra, kaikkiwaltias Jumala, me rukouksemme. Sinun säännöstäsi on wiikon ensimmäinen päivä lepopäiwäksemme erotettu. Siunaa nyt tämä päivä niin,

että sieluillamme olisi siitä oikea hyöty. Anna meidän löytää ilo siitä, että saamme lukea ja kuulla Sinusta, elävä Jumala, rakas taiwaallinen Isämme ja lähettämästäsi Wapahantajastamme, Herrasta Jeesuksesta. Anna meille samalla armoa, että wältämme kaikki syhtiset huwitukset ja kaikki pahat tawat. Sillä sydämmemme ajatukset owat ylen pahat, ell'et Sinä, Herra, hallitse, walaise ja muuta meitä. Paljo olemmekin jo tehneet syhtejä, jotka nyt tunnustamme ja rukoilemme anteeksi. Ole vielä meidän Isämme, niinkuin kasteenliitossa lupasit ja walmista meitä joka päivä ja joka kouluferta taiwaasen, siune oikeaan kotiin. Kuule meitä Kristuksen tähden

Isä meidän, joka olet j. n. e.

3.

Laupias Jumala, rakas taiwaallinen Isämme. Meillä on syhtä kiittää ja ylistää Sinua. Sinä olet meille osottanut monta ja suurta hywää työtä. Sinä olet meidät luonut. Sinä otit meidät jokaisen jo pieninä pyhässä kasteessa lapsiksi. Sinä olet isän ja äidin kautta hoitanut, elättänyt ja kasvattanut meitä kristillisen seurakunnan keskuudessa. Sinä olet antanut meille hymärryksen ja muistin lahjat, niin että me voimme oppia lukemaan ja pyhän sanaa kautta tuntemaan Sinut, kasteemme liiton Jumalan ja Wapahajamme, Herran Jeesuksen Kristuksen. Sinä olet myös pyhittänyt eri päivän, jolloin meidän ei tule tehdä askareita eikä mitään työtä, waan wirtistää sielua, muis- telemalla Sinua ja sitä autuasta kotia, jonka Herra Jeesus on meille Sinun luonasi walmistanut.

Nyt, Herra, kun meillä on juuri semmoinen päivä käsissä ja kun olemme kokoontuneet pyhäkouluun, niin anna meille armoa käyttämään oikein tämä lepopäivä. Poista sydämmestämme kaikki pahuus. Walaise hymärryksemme käyttämään Sinun sanaasi. Uvaa sydämmemme Pyhän Hengen vaikutuksille ja liikuta se pyhiin aikomuksiin. Pitkitä yhä

jo kasteessa alkamaasi armotyötä meissä. Kaswata meistä itsellesi oikeita opetuslapsia, että kaikissa, sekä luvussa että työssä, sekä kotona että koulussa ja kaikina aikoina, sekä pyhänä että arkena, sekä yöllä että päivällä, hiljaisella, siwolla ja jumalifella elämällä kaunistaisimme ne pyhät opit, joita katekismuksesta, piiplianhistoriasta ja wirsikirjasta olemme lufeneet. Tämä kaikki tee meissä, Herramme Jesuksen tähden

Isä meidän, joka olet j. n. e.

4.

Kiitos Sinulle, rakas taiwaallinen Isä, kun olet tähän hetkeen asti armollisesti warjellut meitä. Warjele meitä eteenkin päin kaikesta syunnistä ja pahuudesta. Anna myös meille, Herramme Jesuksen tähden, anteeksi kaikki kewytmielisyys, tottelemattomuus, jänkkhyys, ilkeys ja pahat tawat, joilla olemme Sinua vastaan syutiä tehneet ja rakkaat wanhempanne murheellisiksi, jopa wihaisiksi saattaneet. Anna vielä armoasi, että me halulla ja hywällä mielellä luenne ja kuulemme Sinun sanasi pyhiä totuuksia, sen kautta opimme pitämään kaikki, kun Herra Jesus on meille käskenyt huna niin wahwistumme pyhän kasteemme armoassa, menestyen ei yksinään luonnon ijässä, waan myös wiisaudessa ja armoassa Jumalan ja ihmisten edessä. Tämä suo meille kaikille, Herramme Jesuksen tähden

Isä meidän, joka olet j. n. e.

5.

Hywä on Herraa kiittää ja wEIFata kiitosta Sinun nimellesi, Sinä kaikkein ylimmäinen, aamulla julistaa Sinun armoasi ja ehtoolla Sinun totuuttasi. Uusi on armoasi joka aamu. Uusi on se ollut nytkin, kun terweinä saimme kokoontua tähän pyhäkouluun. Uudista se wieläkin meille ja waikuta sydämessämme niin, että oppisimme pelkäämään ja rakastamaan Sinua. Sillä Sinun palvelukseksi tie wiepi elämään ja iloon, mutta synnin tie päättyy kadotukseen ja itkuun. Anna siis tämänkin

päivän auttaa meitä oikealle autuuden tielle. Sillä turme-
lus, Herra, on suuri jo meissä. Jos et Sinä meitä auta,
niin hukumme warmaan. Mutta kiitos Sinulle, kun kas-
teesja jo otit lapsiksesi ja lupasit olla Isämme. Waikka
walitettawasti harhailemme, niin wedä kumminkin meitä
uudestaan luoksesi äläkä salli meidän ekyä Sinusta. Pidä
meitä armosta lapsinasi ja kaswata yhä paremmiksi. Ja
siihen tarfoitukseen siunaa nyt meidät, meidän vanhempam-
me ja opettajamme Herran Jesuksen tähden
Isä meidän, joka olet j. n. e.

6.

Kaikkivalttias, laupias ja armollinen Jumala. Sinun
siunauksesi yksin woipi tehdä meille tämän päivän ja kou-
lun hyödylliseksi ja iloiseksi. Pyhy siis tykönämme nyt ja
aina. Ilmoita itsesi sydämmessämme Pyhän Hengen muis-
tutuksilla, kehoituksiksi hywään ja waroituksiksi pahasta. Mu-
ta meitä käyttämään itseämme niin, kuin hywäin lasten ja
siinwojen oppilasten tulee. Warjele meitä tekemästä ja pu-
humasta mitään syntistä sekä ajattelemasta mitään pahaa.
Suo kasteen-armon yhä enemmän juurtua ja kaswaa meissä,
että totuudessa olisimme Sinun lapsiasi. Kuule rukousem-
me Jesuksen tähden

Isä meidän, joka olet j. n. e.

Pyhä koulu loppusja.

1.

Me kiitämme Sinua, Herra Jeesus, siitä armoilai-
suudesta, jonka tänä päivänä olet meille walmistanut. Me
kiitämme Sinua, että annoit meidän kuulla pyhää sanaasi ja
opetit meille sitä. Waikk'emme hymnäntäneet kaikkia niin,
kuin meidän olisi pitänyt ja waikka tarffuuntemme oli san-
gen puuttuwainen, niin anna kuitenkin meille armoa, että
muistaisimme ja seuraisimme sitä, minkä olemme woineet
käsitää. Sinä näet, Herra, miten woimattomia me olem-

me hyvään ja haluffaita pahaan. Sinä itse tiedät, kuinka tarpeen meille on opetus ja kaswatus. O Jumala, hallitse siis Sinä meitä Hengelläsi niin, että rakkaat vanhempamme, opettajamme ja koko kristillinen seurakunta saisi meistä iloa. Sinun haltuusi jätämme nyt itsemme, sielumme ja ruumiimme. Johdata meitä ja ole yhä meidän Isämme, Herran Jesuksen Kristuksen tähden. Ja lopuksi

Herra siunatkoon meitä j. n. e.

2.

Riitos, rakas taiwaallinen Isä, kaikesta siitä hyvästä, jota meille tänään taas olet tehnyt. Anna kaiken sen sanan, jota olemme lufeneet ja kuulleet, waikuttaa sydämeissämmme hyvänä siemenenä satakertaisen hedelmän. Itse Sinä tiedät myös, Herra, kuinka ajattelemattomasti ja kewymielisesti me olemme puhuneet ja tehneetkin sitä, jota ei olisi sopinut. Eiwät ajatukseemmeaan seuranneet niin tarkkaan opetusta, kuin niiden olisi pitänyt. Anna kumminkin anteeksi, o Jumala, kaikki. Ja anna Hengesä työn yhä jatkaa meissä, päivä päiväältä ei pahemmiksi, waan paremmiksi tullaksemme.

Ja kun nyt eroomme taas tästä koulusta itsekukin kotihimme, niin siunaa meitä kaikkia, meidän vanhempiamme ja opettajiamme. Palkitse heille, o Jumala, heidän rakkautensa ja kärsiwällisyhtensä meitä kohtaan ja johdata meitä kaikkia taiwaan waltakuntaan Jesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta. Ja päätöksellä

Herra siunatkoon meitä j. n. e.

3.

Me ylennämme nyt, pyhäkoulumme päättyessä, vielä Herran sydämmemme Sinun tykösi, laupias ja armollinen Jumala. Riitos ja ylistys kaikesta neuwosta, kehoituksesta ja opetuksesta, jota tänä päivänä olemme saaneet. Meidän tosin täytyy häweta ajatellesamme, miten huikentelwaisia olemme. Että olemme osaksi keliwottomia, osaksi ym-

märtämättömiä lapsivaukkoja, se on kentiesi tänä päivänä selvemmin kuin muulloin käytöksesämme tullut näkyviin. Mutta älä toki kaikkea siunausta ota meiltä pois. Anna sen vähän, jonka olemme sanastasi säilyttäneet, tulla itäväksi ja hedelmää tefäväksi siemeneksi meissä, sekä aikaa että ijankaiikkisuutta warten. O Herra, anna sen siis itää, juurtua ja kaswaa sekä tee meistä päivä päiväältä yhä nöyremmät, yhä ahkerammat, yhä jumalifemmat lapset. Niin siis

Herra meitä kaikkia siunatkoon ja warjellkoon meitä
j. n. e.

4.

Armollinen Jumala, rakas taiwallinen Isä. Suuri on hywyhtesi ja mittaamaton rakkautesi meitä kohtaan. Todistuksen siitä olet taas tänä päivänä antanut meille. Siinä olet tahtonut muistuttaa meitä, ettäs olet meidän totinen Isämme ja että me olemme Sinun lapsiasi. Hyvä Isä kasvattaa ja neuwoo lapsiansa. Niin olet Sinäkin tarfoittanut tehdä meille myös tämän pyhäkoulun kautta. Kiitos olkoon Sinulle, Isä, kaikesta tästä. Mutta woi, me emme hetkeäkään pysy oikealla tiellä, ell'et Sinä taluta, auta meitä. Warjele siis, o uskollinen Jumala, meitä niin, ett'emme koskaan luopuisi Sinusta ja wie wiimein tämän maailman koetuskoulusta sinne autuaasen, oikeaan kotiin tykönäsi taiwaisa. Ja lopuksi

Herra siunatkoon meitä j. n. e.

5.

Uwara on armoisi ja ijäti ylistettävä uskollisuutesi, o Herra. Rasteessa pesit Sinä puhtaisi meidät ja aloit pyhityksen armothyön sieluisiamme. Isän ja äidin olet myös antanut meille, tätä työtä edistämään kasvatuksen ja opetuksen kautta. Heidän awukseon on myös suomastasi pyhäkoulu. Kiitos kaikesta tästä Sinulle, pyhä liittomme Jumala. Mutta me, me raukat emme woi wakawasti pyhässä siitossa pysyä. Me teemme syntiä joka päivä. Waan olet

han Sinä meidän Isämme. Tiedäthän Sinä tämän onnettomuutemme. O Isä, anna anteeksi kaikki: huikenteleवासुus, kewytnielisyys, pahuus ja kaikki syntimme. Pese meidät puhtaiksi joka päiwä Poikasi, Herran Jesuksen werellä ja opeta käymään pyhityksen tietä. Anna tämänkin pyhäkoulun siihen apuna olla.

Siunaa nyt meitä, meidän vanhempiamme ja opettajiamme. Siunaa pyhäkoulu ja kaikki koulut koko isänmaassamme. Kaswata meitä kaikkia nuoria kelmollisiksi kansalaisiksi tänne ja perillisiksi ijankaikkiseen elämään. Ja päätöksiksi Herra siunatfoon meitä j. n. e.

6.

Wartioitse meitä Herra, rakas taiwaallinen Isä, ja warjele meitä siltä kawalalta kiusaajalta, joka aina ympäri käy, etsien kenen hän saisi niellä. Anna meille armoa, että me wahwalla uskolla miehuullisesti häntä wastustamme ja tulewana yönä Sinua pyhässä warjelukseksesi murheetoinna lepäämme, Sinun Poikasi, Jesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta. Ja lopuksi

Herra siunatfoon meitä j. n. e.

IV. Pyhäkoulun-opettajalle.

Sinulle, weljemme Kristuksessa, joka kinkerissä eli muussa tilaisuudessa olet walittu ja ruwennut pyhäkoulun-opettajaksi, annetaan tässä muutamia yksinkertaisia neuvoja itse koulunpitoon ja kelmollisuukseksi tässä toimesa.

Ensimmäinen asia koulunpidoissa on hyvä ulkoinen järjestys, niin että kaikki lapset sen aikana istuwat paikoillaan hiljaa ja siivosti samoin kuin mahdollisesti tuwassa olewa vanhempikin wäki.

Pida siis aina hyvä järjestys koulussa.

Jos joku lapsista käyttäytyy pahasti, niin muistuta häntä ystävällisesti. Jos hän ei tottele waroituksiasi, niin

pane pyhäkoululistaan hänen kohdalleen merkki, jonka johdosta hän pyhäkoulun tarkastuksessa tai kinkerissä tulee saamaan pahuutensa palkan. Jos kowakormainen on rippikouluun menemä, niin pane selvä muistutus hänen käyttöksensä siihen todistukseen, jonka kirkkoherra vaatii jokaiselta kouluum tulijalta, että hän tietää rippikoulusta sillä kertaa pois läskeä semmoisen.

Kinkerilukua warten merkitse myöskin lasten lukujeteleihin, kuinka monta kertaa he itsekukin owat käyneet pyhäkoulussa sitte wiime kinkerin, että täten laiskuus ja huolimattomuus voidaan tarkastaa ja julkisesti rangaista.

Itsestänjä nousee sinussa kysymys: kuinka minä woin olla pyhäkoulun-opettajana? Tähän wastataan:

Ennen kaikkea rukouile.

Toiseksi lue kotonasi ne luvut ja laksyt, jotka itsekunakin kertana pyhäkoulussa owat opetettawat.

Selwää on, ett'ei sinulla ole aikaa tähän ehken muuloi, kuin pyhänä; mutta jos sen käytät oikein, niin kyllä sinä voit walmistautua.

Muutoin liitetään tähän muutamia wiittauksia yleisistä welwollisuuksistasi, jotka owat otetut kirjasta „Suunnuntai-koulun-opettajien Kirjasto. Suomennettu. Porwoosfa 1885.“ (Hinta 1 m. 80 p.)

„Ota itsestäsi waari.

Elä siwiästi, puhtaasti ja jumalifesti.

Opettaesja älä y h t ä ja s a m a pitkältä puhu.

E i k a p u h u m i n e n ei ensinkään opeta; se wäsyttää.

Älä pida s a a r n o j a lapsille; eiwät he niistä hyödy.

Puhele aina luonnollisella äänelläsi.

Esitä sanottawasi wirkeästi ja eläwästi.

Kyseleminen on taito, joka waatii harjaantumista.

Olkoot kysymykset niin lyhyet, kuin mahdollista sekä niin yksinkertaiset, ett'ei niihin woi antaa muuta kuin yhden wastauksen.”

Järjestyksestä koulussa:

1. Ole ajoissa paikallasi.
2. Ole sellaisessa asemassa, että voit nähdä oppilasteasi kasvat ja opetuksen aikana että myöskin sen alussa ja lopussa.

3. Tukahuta epäjärjestys kohta alussa.

4. Ole lewollinen, waka ja hellä nuhdellessa walatonta oppilasta.

5. Ole warowa rangaistuksen uhkaamisessa ja jos uhkaat, niin älä jätä uhkaustasi täyttämättä.

6. Älä käytä ruumiillista rangaistusta pyhäkoulussa.

7. Kun muut keinot eiwät auta, niin ilmoita" — papistolle.

Pyhäkoulu-opettajissa useimmin huomattut wirheet:

1. „Yiaksi puhuminen.

2. Walmistuksen laiminlyöminen.

3. Opetuksen epämääräinen suunnittelu niin että se menee liian laajalle ja wetää aikaa — turhaan."

Kun alaofastolle kerrotaan piipianhistoriaa, antaa tuomioprovasti Borg-wainaja seuraawat wiisi neuwoa:

1. „Kerro niin, ett'ei kertomus kuulu luetulta läksyltä, waan ihan selwältä, luonnolliselta kertomukselta.

2. Kerro Raamatun omilla sanoilla.

3. Selitä, mitä kertomuksessa on selitettävä, mutta lyhyesti ja niin, että heti palaat kertomukseen.

4. Kerro asiat werkkaan, selwästi ja yksinkertaisesti.

5. Älä jotte kertomuksiisi omia opetuksiasi, waan anna Jumalan sanan wapaasti waikuttaa lasten sydämissä."

Sisäluvun opetusta kuuntele, jos olet tilaisuudessa sitä tehdä, kansa- ja kiertokoulussa. Opettele muutoin itse tarkkaan ne neuwot, jotka löytyvät painettuina jo mainitun „Suomen Lasten Kuwa-Mapisen" alussa.

Pyhäkoulu on nykyisessä kristikunnassa laajalle lewinnyt rakkauten työ. Pohjois-Amerikassa ja Englannissa on sen pito sangen wirkeää ja olojen mukaan hywästi järjestetty. Paljo on pyhäkouluja myös Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Saksassa y. m. maissa. Kumminkaan ei ole missään palkattuita pyhäkoulu-opettajia. He opettawat maksutta, wapaasti, rakkautesta suureen asiaan: kaswawan kansan wiesmiseen Herran Jesuksen luo.

Samaa odotetaan jinnultakin, suomalainen pyhäkou-

lun-opettaja ja waitkapa heikkoudesja koulua pidät, niin älä ujostelee, waan pyri edisthän. Meillä on Herra, joka on wakuuttanut uskollisille palvelijoillensa, niin pienemmille kuin suuremmille:

„Silloin opettajat paistawat niin kuin taiwaan kirkkkaus ja jotka monta opettawat wanhurskauteen, niin kuin tähdet alati ja ijankaikkisesti” ei töittensä ansjosta, waan Herran Jesuksen armosta, jota he owat etsineet ja johon he owat uskoneet.

Sitte.

Uewo hätäkaasteen toimittamiseen.

Uusi kirrko-käsi kirjamme säätää tästä asiasta näin:

„Kun lapsen heikko tila ei sallii pappia tuoda, saa joku muu hyvämaineinen ja ripilläkäynyt, luterilaista uskoa tunnustawa mies tahi waimo kastaa lapsen puhtaalla wedellä, walaen sillä lapsen pään päälle kolme kertaa ja sanoen:

Minä kastan sinun (Antti tahi Anna) nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Sitte rukoillaan:

Isä meidän, joka olet taiwaisja. Pyhitetty olkoon Sinun nimesi. Lähestyköön Sinun waltakuntasi. Tapahdukoon Sinun tahtosi niin maassa kuin taiwaassa. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiwäinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi niin kuin mekin anteeksi annamme meidän welwollisillemme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Waan päästä meitä pahasta. Sillä Sinun on waltakunta ja woima ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen.

Herra siunatkoon meitä ja warjeltkoon meitä. Herra walistatkoon kaswonsa meidän päällemme ja olkoon meille armollinen. Herra kääntäköön kaswonsa meidän puoleemme ja antakoon meille ijankaikkisen rauhan. Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.”

27. 22

Ennen firjafen käyttämistä ovat seuraavat virheet
korjattavat :

5	siivulla	3	rivillä	alhaalta	lisätään sana „Pyhän“ jälkeen sana „Dengen.“
8	„	5	„	ylhäältä	on lyhennettyä; pitää olla lyhennettyä
10	„	18	„	„	on valmistauttua; pitää olla valmistautua.
12	„	13	„	alhaalta	on Kuwa-aapinen; pitää olla Kuwa-Aapinen.
14	„	7	„	ylhäältä	on harjoitetaan; pitää olla harjoitetaan.

12 ja 23 siivulla mainittu „Suomen Lasten Kuwa-
Aapinen“ joutuu painosta vasta syyskesällä w. 1889.
